

A dzsungel törvénye szerint — én legalább úgy olvastam — a tigris, ha lába törik vagy efféle baj éri, visszahúzódik az őserdő sűrűjébe és ott várja ki gyógyulását. Mert jaj neki, ha nincs teljes erejében, ilyenkor nekiesik a többi állat (saját testvérei is) és esetben nincs kímélet számára.

A szóbanforgó tigris nem a dzsungelban él, hanem itt az íróasztalomon, egy üveglap mezején — ígyhát nem is tigris ő szorosánvéve — itt él egy kristály tintatartó, néhány töltőtoll, ceruza és radírgumi szomszédságában. (A tintatartó az is olyan mint a tigris, nincs benne soha tinta, mióta töltőtollal és géppel írok). A tigris porcelánból van, de azért tigris ő mégis, csak anyagban és nagyságban különbözik őserdei testvéreitől. Ugyanaz a komor zárkózottság él benne, elég egy pillantást rávetni és meggyőződni, hogy ő igazán tigris: sárgaszínű és fekete sávok vannak rajta, busa feje van és komor némasággal bámul a világba... Ő akkor is tigris, ha dzsungeltestvérei régen oszló cadaverek már). Amikor megmintázták, két zsákmány között jött éppen a végtelenből, jóllakott egykedvűséggel. Jött a végtelenből és megy a végtelen felé... és nem jut mégsem sehová, mert nem őriz mást, csak egy megfagyott mozdulatot, mint a szobrocskák általában. Izmos és jóakarátú tigris volt születésétől, amikor porcellánból megformálták; akkor persze még nem tudta, mi lesz a sorsa, mert portéka volt csupán. Megtetszett egy gyereknek, megvették, így lett gazdája. Nem is lenne sok mondanivalóm róla, a tigrisről, ha balgán bele nem kerül élethálómba, mint a légy a pók szövevényébe, de ha már belekerült, elmesélek róla mindent.

Ez a tigris tudniillik egykorú velem. A tigriseknek ugyan nincs keresztlevelük — a porcellántigriseknek sincs — véletlenül mégis tudom, hogy egykorúak lehetünk, bár örök titok köztünk: melyikünk az öregebbik. Szavahihető tanúk elbeszélése irányíthat csak ebben a kérdésben; édesanyám mesélte mindig, hogy egész kisgyerek koromban ez volt a kedvenc állatom. Páréves lehettem, amikor megvették — hogy ő mennyi volt akkor, az a titok éppen. Eláll egy ilyen porcellánipp évekig is a boltban, amíg vevője akad. Megvették egy

borús, őszi napon és én megszerettem. Kisajátítottam játékszernek és örök titka az életnek, hogy a kezeim között elpusztult sok más játék között miért éppen ez a legkényesebb, porcellánfigura tudott épségben megmaradni. Nagyobbacska koromban, amikor már rösteltem, hogy ilyen apró állapot a kedvencem, nyilván valami üvegszekrénybe került és ennek köszönheti hosszú sértetlenségét az én tigrisem.

S én már nem léteztem az otthon számára — az ember jár-kei a világban — a tigris helyettem volt őrhelyén az otthoni szívekben. Jött a végtelenből és ment a végtelenbe azáltal, hogy egyhelyen állt egy üvegszekrényben, megőrizte statikus nyugalma, mintha azt mondaná busa tekintete — mintha énreám mondaná — hadd menjen, hadd ugráljon, mi porcellánfigurák jobban tudjuk, hogy nem érdemes, mert könnyen eltörünk — de ő csak menjen! Vigyázta a helyemet, őrizte az emlékeket (egészen biztos) a szívekben, átmeneti állomásnak tekintve az üvegszekrényt vagy a polc tetejét, ahol őrizték. Tudta, hogy egyszer eljövök érte, vagy ő jön el hozzám — egy ócska koffer fenekén, talán néhány más holmival — és elfoglalja helyét és rendeltetését nálam az ő igazi helyén.

És eljött egy ócska koffer fenekén. Amikor kezembevettem megint, megrohant az emlékek árja: keserűek és édesbúsak voltak ezek az emlékek, eljött az én tigrisem és helyet kellett keresni neki. Hát lehet neki más helye, ennek a hű kis állatkának, mint egy üveglapon egy újdonsült és első családi otthonban? Olyan hosszú távollét után lehet neki más helye, mint ott, ahol folyton szem előtt van? Kaphat-e más jutalmat, ha másért nem, azért, hogy harminc évig nem tört össze? Jutalmul, hogy ő jelentette valamikor a távoli exotikumot, a távolság nehezen megemészthető jelképét, a különöset, az álmat és ebben az álomban — hacsak porcellánból is — a legkézzelfoghatóbbat? Nem! — mondtam — neki ott a helye! És vittem a helyére, az íróasztalra, rátettem, ahogy egy szobrot lepleznek le, némi ünnepi áhítattal a szívemben.

S itt volt hosszú húsz éven át. Az íróasztal néha változtatta helyét a szobában, a szoba is változtatta a maga szobaságát, átcsorgott egy másik szobába, a város egy másik városba, de a tigris az ilyen helyváltozásoknál — jól bebugyolálva rongyok vagy fagyapot közé — csak mosolygott ilyenkor, mert tudta, ha táborát ütünk valahol, ott várja egy szoba, várja őt ugyanaz az íróasztal, az asztalon egy üveglap és ez az ő helye! Kicsit helytelenítette ugyan az ilyen helyváltoztatásokat, helységváltoztatásokat de mert tigris volt, bölcs volt és porcellán volt, ő tudta, hogy a végtelenből való érkezésnek és a végtelenbe való vándorlásnak — az embereknél — szükségesek ezek a helyváltoztatások; tudta és ... belenyugodott.

Igen a tigris ott állt mindig, húsz éve... vagy nincs is húsz éve még? Mindegy, közel annyi éve, közel két évtizede áll új örhe-lyén, amelyet az üvegesszekrénnel és a polc tetejével felcserélt, mint lélekben bekebelezett magántulajdona valakinek, jogos gazdája kezén és íróasztalán. Figyelte az életemet. S hogy nyugalom vagy csönd volt egyideig körülötte, egyszerre nyugtalansággal telt meg a levegő. Egy apró emberi lény kezdett nyúlkálni feléje... a tigris riadtan nézte ezeket a vad mozdulatokat... az apró emberkét aztán („Ezt nem szabad bántani!”) elrángatták mellőle és a veszély, egy napra legalább megszűnt. Hogy másnap újra megismétlődjön. Új és új örök veszedelmek ezek a porcellánéletben, ezen nem lehet segí-ten: veszélyes az az apró kis kéz, aztán veszélyes a porrongy és a tollsöprű, ezek mind nincsenek tisztában az ő — adott esetben a kis-tigris — nagy szerepével gazdája életében. Nincsenek tisztában az-zal a közel öt évtizeddel, annak a közel öt évtizednek egymáshoz-tartozásával. Nincsenek tisztában vele, nem tudják, hogy száz esz-tendő fele alatt — amióta a tigris meg a gazdája összetartoznak — összetörtek birodalmak, társadalmak, sokszor minden összetört, hogy új és jobb szülessen... szóval az élet végtelen relációjában gondol-kozva egy porcellánnipp, egy porcellántigris tényleg semmi. De azért mégsem jó összetörni — nyilván ezt gondolta a tigriske — s ha nem is tehetett semmit saját védelmében, igyekezett minél marconább arcot vágni, hátha így elijeszti a porrongyot, a tollseprőt. Vagy azt a két kis fehér kezét, amely alatt az ő szemeláttára annyi de annyi minden összetört ott az íróasztal közvetlen közelében!

— Ezt nem szabad bántani, ez apáé — fétisként védte a mondás a tigrisemet s bár kevés mondás esik csak ilyenkor jó földbe, a tig-risnek jó fátuma volt, a tigris megmaradt másfél évtizeden át töret-lenül, épen; megmaradt olyannak, ahogy egy mester keze alól vagy egy gépből kikerült.

... Most már nem tudom, hogy történt, már nem tudom, de pár év előtt eltört a tigris lába.

Eltört. Ahogy a dzsungelben történnek rejtelmes sérülések, ugyanez bekövetkezhet az íróasztalon is. A fiam határozottan állí-totta — könyekkel a szemében — hogy ő nem volt ludas benne s egy növekvő kisfiúnak az önérzetére is kell valamit adni! Ludas volt benne egy tollsöprű, valakinek a mozdulata, nem tudni kié, de az egész háznép tagadta a bűnösséget... mégis a tigrist tört lábbal ta-láltuk.

Tekintve a házban betöltött szerepét ez nagy gyász volt a tigris ilyenfajta megrokkánása. Tudták, hogy fáj nekem, tudták hogy most ilyen gondolatok kelnek ki belőlem: megőriztem a magam gyermek-kori vandalitása elől, megőrizték nekem mások harminc évig, őrzöm

én magam húsz év óta — őrzí a gyerek is már és őrzí az egész ház... mégis eltört! Átélt két világháborút, bombázást, forradalmakat, vigyáztunk rá és vigyázatok rá és ... mégsem tudtunk rá vigyázni! Valószínű ez volt a szememben, ahogy azon a végzetes reggelen — mármint a tigrisre végzetes reggelen — ott álltam a tett színhelyén, az üveglap fölött az íróasztalnál és markoláztam a hú pajtás izmos tigristetét és tapogattam a levált ballábát — ez elülső bal láb volt — és azon tűnődtem: na most mi lesz? Vessünk véget a játéknak pajtás, tegyünk el téged — mert mostantól csak csúfítanád az íróasztalt — tegyünk el a használt tárgyak valami dobozába a szekrény fenekére (mert hogy szemétre dobjam arról szó sem lehet!) vagy kíséreljük meg a gyógyítást?

A dzsungelben a tigris — mint már mondtam — ilyenkor félrevonul és kivárja a gyógyulást. Ám az én tigrisem származási helye egy porcellángyár volt, tartózkodási helye egy íróasztal és ezekben vagy ezeken nem a dzsungel törvényei uralkodnak. A félrevonulás mégis megtörtént: egyelőre félretettem a tigrist egy dobozba, nehogy a sérülése növekedjék és törtem a fejem, mi legyen vele. (Szegény ugyanis három lábon sehogy sem tudott megállni, úgy hiányzott neki a negyedik!) S komolyan mondom, ettől kezdve az íróasztal egyetlen kérdőjelle görbült. Minden tárgy sűgott-bűgott rajta. A kristálytintartó (amelyben most sincs tinta) hangosan számmonkérte a tigrist tőlem... a töltőtollak, a dossziék, a könyvek — még azok a fehér lapok is, a kéziratpapírok — amelyek sorsa olyan nagyon átmeneti az asztalon — még azok is mintha csóválnák leveleiket: ugyan, hová lett az a tigris, jószágos virrasztónk? Ezt a szemrehányást nem bírtam sokáig, érdeklődtem az üzletekben, barátoknál, hogy lehet a porcellánt ragasztani, forrasztani? Fejüket csóválták, az egyik tojássárgájáról beszélt, a másik kleiszter néven fehér, lisztes pépet ajánlott... egyik sem vált be.

És ekkor segítségünkre jött a dextrin. Vagyis a kéziratragasztó. Ott áll ő is az íróasztalon, szép aranszínű folyadék, hátha az segít?

Belemártottam sárgájába az ecsetet, bekentem vele a sérült végtagokat, hozzáillesztettem a tigris törzséhez... aztán vártam. Izgalmas várakozás volt, olyan, mintha kedvesünket megoperálják s az ember várja a hírt a kórházból: megtartja-e őt a sors életben?

És csoda történt. Minden ellenkező jóslattal szemben a papírragasztó dextrin összeforrasztotta a tigris lábát. S hetykén áll megint régi őrhelyén, éppen mint azelőtt. (Na, akkor az a nipp sincs porcellánból — mondod te. Hát aztán? — mondon én. Mert ha porcellán lenne, igazi porcellán, nem fogta volna a ragasztó? — mondod te megint. És én megint csak: hát aztán? Hiszen éppen ez volt a szerencséje! Különben ezüstért sem cserélném el, ha éppen tudni akarod!)

Ott áll a tigris... néha leválik a lába megint de mit tegyünk? A dextrin mindig segít. Fő hogy néha talpán áll a tigris, fő hogy együtt vagyunk. Ő ott áll a végtelenből jövet és útban a végtelen felé... és bámul, bámul rám. Bámulja ezt a törekvésemet és igyekezetemet is, ahogy ő róla írók éppen. S ez most már olyan dolog, a tigrissel, mint a mesében ahol elmosódik az éteri meg a valóság határa... Ő porcellánból van, vagy miből — én vérből és húsból vagyok; ő statikus nyugalommal a megváltozhatatlant képviseli az íróasztalon és mindig mozog, jövök, megyek, írok. És bámulunk egymásra. Ő látott engem így is, úgy is, jaj mi mindent látott; látott szomorúnak, vidámnak, földresujtottnak, látott kisgyerekeknek, legényeknek, érettségizőnek, férfinek, férjnek, apának... életét azonban valahogy mindig biztosítani tudta — habár kissé rokkantan egy idő óta, mint mondtuk — életem minden dinamikáján keresztül.

Ha nem törik össze, átveszi majd — minden jel szerint — a következő nemzedék. Ugyanis minap — éppen levált megint a lába — legénnyé cseperedett fiam kezében láttam a tigrist. Szakértő tekintetével vizslatta, kezében a dextrines üveggel, aztán pemzlivel kegetni kezdte a sebeit. Visszaragasztotta szépen a lábát és elégedetten nézte a gyógykezelést. Azóta a tigris már megint egész, ép.

És a tigris, az én tigrisem hálával nézett rá. Ha ugyan létezik hála egy olyan szívben amely a végtelenből jött és a végtelenbe megy és mégsem jut el soha, sehová. Csak áll és bámul, sohasem mozdul amikor minden mozog körülötte. Csak áll és bámul. A tigris. A törtlábú tigris. Az én tigrisem.